

Fransanın müstəmləkə siyasətinə qarşı etirazlar səngimir

Emmanuel Makron hökuməti son illər ard-arda verdiyi yanlış qərarlarla, qərəzli yol tutması ilə Fransaya ağır zərbələr vurur. Bu ölkə artıq nəinki bütün dünyada, Avropanın özündə də söz sahibi olmaq şansını itirir. Hökumətin uğursuz xarici siyasəti Fransanı getdikcə daha da nüfuzdan salır, girdaba sürükləyir.

Fransanın müstəmləkəçilik siyasəti aparması son on ilin məsələsi deyil. Bu dövlət əsrlərdir ki, bəzi ölkələrin sərvətlərini talayır. Həmin ölkələrin yerli əhalisinin haqq səsinə boğmaq, mübarizə əzmini qırmaq üçün onlara qarşı amansızlıq göstərib. Fransa hökuməti müstəmləkəsinə çevirdiyi ölkələrin vətəndaşlarını hüquqlarından, öz milli-mənəvi dəyərlərinə sahiblənmək, yaşatmaq haqlarından məhrum etmək üçün ən dəhşətli tədbirlərə əl atıb, qətlər, qırğınlar, soyqırımları törətməkdən çəkinməyib. Fransa hələ də sərhədlərindən minlərlə kilometr uzaqlarda, Cənubi və Mərkəzi Amerika, Afrika, Asiya və Okeaniyada 13 ərazini öz nəzarətində saxlayır.

Bütün dünyanın gözü qarşısında, XX əsrin axırlarında Azərbaycanın vətəndaşlarına qarşı qırğınlar, soyqırımları törədən, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur ərazilərini qəsb edən və otuz ilə yaxın işğal altında saxlayan təcavüzkar Ermənistanı dəstəkləyənlər, əslində, özlərinin əsl simalarını göstərirdilər. Həmin illərdə Fransa da ATƏT-in Minsk qrupunun tərkibində Azərbaycan və Ermənistan arasında vasitəçilik missiyasını yerinə yetirmək adı ilə ədalətin bərpasına, eləcə də sülhə əngəl törədirdi. 2020-ci ilin payızında baş verən Vətən müharibəsində Azərbaycan Ermənistanın işğalı altında qalan ərazilərini öz gücü ilə azad edəndə də rəsmi Paris növbəti dəfə məsələyə ikili standartlarla yanaşdı.

Azərbaycanın Vətən müharibəsindən sonra da öz haqq yolu ilə qətiyyətlə addımlamasından, işğaldan azad etdiyi torpaqlarında tikinti-quruculuq işləri aparmasından, 2023-cü ilin sentyabrında lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində Qarabağ bölgəsində qalaraq tərribatlar, terror əməllərini davam etdirən Ermənistan silahlı qüvvələrinin tör-töküntülərini və separatçıları məğlubluq uğratmasından, ölkəmizin öz ərazilərində suverenliyini tam bərpa etməsindən Emmanuel Makron hökuməti əməlli-başlı rəncidə oldu. Gündən-günə güclənən, Cənubi Qafqaz regionunun lider dövlətinə çevrilən, dünyada nüfuzu daha da yüksələn Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqlarının real görüldüyü bir zamanda rəsmi Paris, necə deyirlər, suyu bulandıрмаğa söy göstərdi. Ermənistanı müharibəyə təhrik etmək üçün silah-sursat verdi, revanşistləri həvəsləndirdi. Bununla Cənubi Qafqazı yenidən münacişə ocağına çevirər, regionda öz məqsədlərini həyata keçirər biləcəyini düşündü.

Ancaq bu gün Emmanuel Makron hökumətinin qarşılaşdığı reallıqlar fərqlidir. Fransa nəinki Cənubi Qafqaza müdaxilə edə bilmir, hətta müstəmləkəsi altında saxladığı ölkələrdə hökmranlığını itirir. Rəsmi Paris uzun illər idi ki, həmin ölkələrin xalqlarının fəryad səslərini qulaqardına vururdu. Bu gün isə həmin xalqlar yalnız haray salmır, fəryad etmirlər, eyni zamanda Fransanın müstəmləkə zəncirindən qurtulmaq, öz haqlarının bərpası uğrunda qətiyyətli mübarizə aparırlar.

Fransanın müstəmləkəçilik siyasətindən cana doymuş kanak xalqı da etiraz səsinə dünyaya eşitdirməyə çalışır. Belə ki, Sakit okeanda yerləşən və Fransanın nəzarəti altında olan Yeni Kaledoniyanın yerli sakinləri öz hüquqlarının müdafiəsi, özünüidarəetmə və təbii sərvətlərin fransız şirkətləri ilə birlikdə beynəlxalq korporasiyalar tərəfindən istismarına son qoyulmasını qəti şəkildə tələb edirlər. Fransanın əsrlərdir Yeni Kaledoniyada apardığı müstəmləkə siyasətini davam etdirməyə çalışan Emmanuel Makron hakimiyyəti isə kanakların haqlı tələblərini yerinə yetirməkdən boyun qaçırır və kəskin tədbirlərlə bu mübarizəyə son qoymağa çalışır. Rəsmi Parisin Yeni Kaledoniyaya qoşun göndərməsi vəziyyətin daha da kəskinləşməsi ilə nəticələndi. Yüzlərlə etirazçı həbs edildi. Toqquşmalarda ölənlər və xəsarət alanlar oldu. Beləliklə, Fransanın özündən 16 min kilometr aralıda, Sakit okeanda yerləşən Yeni Kaledoniyanı XXI əsrdə də öz təsiri altında saxlamaq cəhdləri yeni faciələrə səbəb oldu.

Fransanın müstəmləkə siyasətinə etiraz edən, öz hüquqlarının bərpası uğrunda mübarizəyə qalxan yalnız kanak xalqı deyil. Fransanın dənizaşırı əraziləri hesab edilən ölkələrdə son illər rəsmi Parisə qarşı etirazlar yüksəlməkdədir. Sözügedən ölkələrin yerli xalqları Fransanın müstəmləkəsi altında əzab-əziyyət içində yaşamaqdan beziblər. Onlar da ölkələrinə sahib çıxmaq, müqəddəratlarını özləri həll etmək, dövlət müstəqilliklərinə nail olmaq məqsədilə mübarizə aparırlar.

Fransadan təqribən 17 min kilometr uzaqda - Sakit okeanın cənubundakı 5 arxipelaqdan ibarət Fransız Polineziyasında da yerli xalq Fransanın müstəmləkəçiliyinin sona çatması, müstəqil olmaq arzusundadır. Qeyd edək ki, Polineziya hələ 1946-cı ildə BMT-nin dekolonizasiya edilməli olan ərazilər siyahısına salınsa da, Fransanın təzyiqi nəticəsində 1947-ci ildə siyahıdan çıxarılıb. Yenə də Fransa bu istiqamətdə fəaliyyət göstərməkdədir. Polineziyanın həm icraedici, həm də qanunvericilik hakimiyyətində üstünlüyə malik olmasından rəsmi Paris narahatdır. Ona görə ki, müstəmləkəsi altında saxladığı digər ərazilərdən fərqli olaraq, Fransa Polineziyada yerli əhalinin assimilyasiyasına nail ola bilməyib. Bu səbəbdən də Yeni Kaledoniyada etnik icmalar arasında tətbiq etdiyi "parçala və hökm sür" siyasətini bu ölkədə gerçəkləşdirməyə müvəffəq ola bilmir. Rəsmi Paris alternativ yollar seçir, dini icmalara təsir göstərməyə çalışır. Əhalisi əsasən protestantlar və katoliklər olan Polineziyada birincilər çoxluq təşkil edir və onlar müstəqillik tərəfdarıdır. Emmanuel Makron hökuməti Polineziyanın adalardan ibarət olmasından sui-istifadə edərək katoliklərin çoxluq təşkil etdiyi ərazilərdə rəhbər şəxsləri müxtəlif yollarla öz tərəfinə çəkməyə cəhd edir. Məqsədinə çatmaq üçün hər cür çirkin vasitəyə əl atırlar.

Lakin Fransanın kolonial siyasətinin qurbanı olan bölgələrin xalqları heç bir hiylə, təzyiq, təhdidlə mübarizələrini dayandırmırlar. Müstəmləkə altında yaşayan xalqların qətiyyətli mübarizələri ümid verir ki, Fransa Yeni Kaledoniya, Polineziyadan və başqa yerlərdən geri çəkilmək məcburiyyətində qalacaq. Ədalət öz yerini tapacaq.

**Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"**